

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2024. október 16.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2024. október 16. 8:00

Időtartam: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI HIVATAL

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló kipontozott helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tudatosítsa, hány részfeladatból áll a feladat, és oldja meg az összeset!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!
- A feladatok megoldásához használhatja a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt. Ügyeljen a pontos helyesíráásra!

Javaslatok a szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásához:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja fel a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerezhető információkat, következtetéseket!
5. Tárja fel a probléma előzményeit, okait, következményeit!
6. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit, nézőpontját, véleményét!
7. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve pizkozatot!
8. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
9. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszé javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

I. EGYSZERŰ, RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat a kereszténység főbb tanításaihoz kapcsolódik.

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Hallottátok, hogy a régiek ezt a parancsot kapták: Ne ölj! Aki öl, állítsák a törvényszék elé. Én pedig azt mondom nektek: Már azt is állítsák a törvényszék elé, aki haragot tart embertársával. [...] Hallottátok a parancsot: Szemet szemért és fogat fogért. Én pedig azt mondom nektek, ne álljatok ellent a gonosznak. Aki megüti a jobb arcodat, annak tartsd oda a másikat is! [...] Hallottátok a parancsot: Szeresd felebarátodat, és gyűlöld ellenségedet! Én pedig azt mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok üldözőitekért! Így lesztek fiaii menyeyi Atyátoknak, aki fölkelte napját jókra is, gonoszokra is, esőt ad igazaknak is, bűnösöknek is. Ha csupán azokat szeretitek, akik szeretnek benneteket, mi lesz a jutalmatok?” (Részletek Jézus hegyi beszédéből, Máté evangéliuma)

a) Mely vallás követőire vonatkozik az idézett forrásban aláhúzott szó?

b) Válassza ki a következő mondatok közül azt a hármat, amelyek tükrözik Jézusnak az idézett szövegrészletben megfogalmazott tanításait! Karikázza be a három megfelelő mondat sorszámát!

1. Csak az minősül igaz szeretetnek, ami önzetlen.
2. A hívők kötelessége a hit terjesztése.
3. Az ember célja a földi javak helyett az üdvösség legyen.
4. Bűnnek számít nemcsak a tett, hanem a gonosz vagy ártó szándék is.
5. Az üdvösséget csak a napi rendszeres imádkozással lehet elérni.
6. Jézus Isten fiaként az emberiség megváltója.
7. Az erőszakot semmi nem igazolhatja.

4 pont	
--------	--

2. A feladat az iszlám vallással kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„Aludtam, [...] amikor egy teleírott leplet hozott nekem [Gábiel angyal], és ezt mondta: »Olvasd!« Erre én így szóltam: »Nem tudom elolvasni.« Ekkor úgy beleszorított engem a lepelbe, hogy azt hittem, meg kell halnom, azután elengedett, s megint azt mondta: »Olvasd!« [...] Megkérdeztem, hogy mit kell elolvasnom; erre azt felelte: »Olvass a te Urad nevében, aki az embert egyetlen vérrögéből alkotta, olvass, mert a te Urad, a legkegyelmesebb, aki a tollak által tanította meg az embert arra, amit az nem tudott!« – És ekkor én olvastam, és Gábiel ismét elhagyott engem. Erre felébredtem, s úgy éreztem, mintha ezek a szavak a szívembe lennének beleírva. Kiléptem a barlangból, s [...] az ég felé emeltem fejemet, hogy a beszélő után nézzek, és megláttam Gábielt szárnyas férfiként, lábai a látóhatáron nyugodtak.” (Ibn Hisám által írt életrajz, 9. század)

a) Nevezze meg azt a személyt, akit a szerző – egyes szám első személyt használva – idéz!

.....

b) Karikázza be a forrásban leírt eseményt ábrázoló kép betűjelét! *Egyetlen betűjelet karikázzon be!*

A)

B)

C)

Középkori muszlim ábrázolások

c) Nevezze meg azt az írásművet, amely ezen esemény következtében született meg!

.....

d) A vallás megszületésének mely mozzanatát mutatja be a szöveges forrás? Karikázza be az egyetlen helyes állítás sorszámát!

1. A mű főszereplője próféta lett.
2. Kezdetét vette az iszlám időszámítás.
3. A mű főszereplője mennybe ment.

4 pont	
--------	--

3. A feladat a tatárjárással kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

a) Karikázza be annak a két forrásrészletnek a betűjelét, amelyek IV. Béla tatárjárás előtti politikájával kapcsolatosak!

A) „Ez pedig nemcsak nem adott nekik semmit, hanem a már odaadományozott birtokokat is visszavette a saját jogkörébe és tulajdonába anélkül, hogy az illető polgári jogainak valamilyen fokú elvesztésére ítéltetett volna. Ez az a fájdalom, ez az a kard, amely átjárta a magyarok lelkét.” (Rogerius itáliai származású főpap krónikájából)

B) „Magyarország királya [...] semmiféle segítséget nem kapott, [...] futásnak eredt, és mivel a tengerparti várakat nem tartotta alkalmasnak, átkelt a [dalmáciai] szigetekre, és [...] [ott] tartózkodott.” (Rogerius)

C) „Inkább tartozik az uralkodó visszaadni azt, amit talán kevésbé méltányosan elvettek valakitől. [...] megfontoltuk kedvelt hívünk, Simon ispán sok dicséretes szolgálatát, melyet [...] nekünk, valamint az országnak teljesített. Ezért [...] Csenke földet szigettel, réttel és más tartozékaival együtt, amelyet Simon ispán [...] atyánk adományából szolgálataival kiérdemelt valaha, [...] visszaadtuk.” (IV. Béla okleveléből)

D) „Elkezdtek bejárni a puszta és elhagyott földet, amelyet elmenetelükkor pusztítottak el. Az egyházak tornyai voltak útmutató jeleink egyik helységből a másikba, [...] az utak és ösvények el voltak törölve, fű meg tüskés bozót lepte be őket.” (Rogerius)

E) „Amikor pedig a kunok királya nemeseivel és közembereivel együtt kóborolni kezdett Magyarországon, végtelen sok marhacsordájuk lévén, súlyos károkat okoztak a magyaroknak legelőikben. [...] Ha egy kun okozott kárt egy magyarnak, a magyarnak nem szolgáltatott igazságot, és ha sürgetni merte, a pofázásért pofonokat kapott cserébe. És így a nép és a [magyar] király között gyűlölködés keletkezett.” (Rogerius)

b) Milyen érdeke fűződött a királynak ahhoz, hogy befogadja Magyarországra az E) betűjelű forrásrészletben szereplő népet?

.....

c) A C) betűjelű forrásrészletben szereplő intézkedését IV. Béla egy – az idézett forrásrészletben nem szereplő – feltételhez kötötte. Mi volt ez a feltétel?

.....

4 pont	
--------	--

4. A feladat az angol alkotmányos monarchia történetéhez kapcsolódik.

Válassza ki a forrás betűvel jelölt részletei közül azokat, amelyek az igazságszolgáltatást szabályozzák, illetve azokat, amelyek a végrehajtó hatalom ellenőrzéséről szólnak! Írja a betűjeleket a táblázat megfelelő mezőibe! Egy mezőbe egy betűjelet írjon! Két betűjel kimarad. (Elemenként 1 pont.)

„[A] Az Egyházügyi Biztosok Bíróságának felállítására vonatkozó utasítás és valamennyi egyéb hasonló utasítás és törvényszék törvényellenes és káros; [...]

[B] a felségjogra hivatkozva a korona részére adót beszedni a parlament jóváhagyása nélkül, vagy hosszabb időre, vagy más módon, mint az jóváhagyatott, törvényellenes;

[C] békeidőben a királyság területén állandó hadsereget gyűjteni vagy fenntartani, hacsak a parlament nem adja hozzájárulását, törvényellenes; [...]

[D] a parlament tagjainak megválasztása szabadon kell, hogy történjék; [...]

[E] az esküdteket [esküdtbíróság tagjait] annak rendje-módja szerint kell [...] kiválasztani; [...]

[F] a törvények megjavítása [...] érdekében gyakran kell parlamentet tartani.” (Jognyilatkozat, 1689)

	Betűjelek	
Igazságszolgáltatás szabályozása		
Végrehajtás ellenőrzése		

4 pont	
--------	--

5. A feladat a mohácsi csatához kapcsolódik.**Oldja meg a feladatot a forrás és ismeretei segítségével!** (Elemenként 1 pont.)

„Az egész győzedelmes hadsereg lóra ülven megindult, [...] és] megérkezett a mohácsi mezőre a haszontalan gyaurok [hitetlenek] tábora elé. [...] Mikor [a mieink] éppen azt határozták el, hogy majd [másnap] reggel kezdődjön a harc: a délutáni ima idején [16 óra körül] az alávaló hitetlenek egyszerre megmozdultak, és errefelé jöttek. Ekkor a mieink is megindultak, és tüzelni kezdtek az ágyúkkal, de nem tudtak ártani. Amazok seregüket három részre osztották. Az egyik tömeg [...] az ellőtt puska- és ágyúgolyókkal teljességgel nem törődve, a legkisebb félelem nélkül vágatott Ibrahim pasa ruméliai beglerbég [az európai területekről kiállított csapatok vezetője] felé. Mivel pedig a ruméliai hadtest még szét volt szóródva, nem bírt ellenállni, s egy része az uralkodó felé futott. A másik csapat Jahja pasa [...] és a boszniai bég [török katonai vezető] ellen intézett támadást, és kettészakította csatarendjüket. A **[a]** gonosz mívű király pedig [...] a felséges uralkodóra [...] rohant. A janicsárok hadosztálya összesen háromszor-négyszer támadta meg puskatúzzal, és igyekezett visszaszorítani az alávaló gyaurokat. Végre a felséges Isten és a próféta segélyével erőt vevén az iszlám népe, visszafordította a gonoszokat, [...] **[b]** A győztes szultán csaknem éjfélig lóháton maradt összes szolgálival, azután pedig sátorába tért pihenni, míg a győztes katonák [...] leszálltak lovaikról, de reggelig kezükben tartották a kantárszárat.” (Egy török naplóból)

a) Fogalmazza meg, mit akartak kihasználni magyarok a csata kezdetén!

.....

b) Nevezze meg a forrásban a) betűvel és aláhúzással jelölt személyt!

.....

c) Magyarázza meg a forrásban b) betűvel és aláhúzással jelölt részben leírtak okát!

.....

d) Válassza ki a mohácsi csatához kapcsolódó egyetlen helyes állítást a felsoroltak közül! Karikázza be a sorszámát!

1. A törökök a csata folyamán végig fölényben voltak.
2. Szulejmán szultán meghalt a csatában.
3. A törökök elsősorban túlerejüknek köszönhették a győzelmet.

4 pont

6. A feladat az 1848-as forradalommal kapcsolatos.**Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)**

„[a] A hozott törvényeket és azok következményeit tekintve fontosabbat, nevezetesebbet törvényhozásunk [...] [évszázadai] nem ismernek. Törvényeinknek, melyek e jelen országgyűlésen szentesítettek, kis kötege állodalmunk [államunk] majd minden viszonyainak lényeges megváltoztatását foglalja magában. [b] Országgyűlésünk ez alakban utószor van együtt; [c] hazatértünkör a régi viszonyokkal többé nem találkozunk.” (Zarka Jánosnak, az alsótábla elnökének zárszava az országgyűlésen, 1848. április)

a) Melyik állítás támasztja alá az idézett beszéd a) betűvel jelzett, aláhúzott részét? Karikázza be az egyetlen helyes állítás sorszámát!

1. A „hozott törvények” kimondták Magyarország elszakadását a Habsburg Birodalomtól, ami a szabadságharc kirobbanásához vezetett.
2. A „hozott törvényekkel” a forradalom elérte fő céljait, megteremtődtek a polgári átalakulás feltételei.
3. A „hozott törvények” megteremtették Magyarország és Ausztria kiegyezését, ami lehetővé tette a gyors gazdasági fejlődést.

b) Mire utal az idézett beszéd b) betűvel jelzett, aláhúzott része? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát!

1. A felsőtábla megszüntetésével egykamarás országgyűlést hoztak létre.
2. Általános választójogot vezettek be.
3. Népképviselői országgyűlés váltotta fel az eddigi rendi országgyűlést.

c) A forrás szerzője a jellemzően a birtokos nemesek közé tartozó követtársaihoz beszélt. Melyik intézkedés volt a legjelentősebb oka annak a változásnak, amelyre az idézett beszéd c) betűvel jelzett, aláhúzott része utal? Nevezze meg szakkifejezéssel!

.....

d) Mely városban hangzott el az idézett beszéd? Nevezze meg a várost!

4 pont	
--------	--

7. A feladat a polgári állam jellemzőivel kapcsolatos.

Rendelje a következő forrásokot a táblázatban szereplő állítások közül ahhoz, amelyet közvetlenül alátámasztanak! Írja a források betűjelét a táblázat megfelelő mezőjébe! Egy mezőbe egy betűjelet írjon! Egy betűjel kétszer is szerepelhet. (Elemenként 1 pont.)

A) „Az Egyesült Államok polgárainak szavazati jogát sem az Egyesült Államok, sem annak egyik állama nem vonhatja meg vagy korlátozhatja fajra, színre vagy korábbi szolgálásra való hivatkozással.” (Az Amerikai Egyesült Államok alkotmányának kiegészítése, 1870)

B) „A Német Birodalom területén házasságot jogszerűen csak anyakönyvvezető előtt lehet kötni.” (Német törvény, 1875)

C) „A vármegyék és a törvényhatósági joggal bíró városok élén a főispán áll, kit a belügyminiszter előterjesztésére a király nevez ki és ment fel. A főispán a végrehajtó hatalom képviselője. [...] A főispán a nem engedelmességet s közegeket vizsgálat alá vonhatja, hivataluktól fölfüggesztheti vagy elmozdíthatja.” (Magyar törvény, 1886)

Állítás	A forrás betűjele
a) Az állam az egyházaktól átvett feladatokkal is növelte szerepét.	
b) Az állam lépéseket tett az állampolgárok jogegyenlőségének megteremtése érdekében.	
c) Az állam törekedett a népfelség elvének minél szélesebb körű érvényesítésére.	
d) Az állam a kormány szerepét növelte a helyi önkormányzatokkal szemben.	

4 pont

8. A feladat a Horthy-korszakkal kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

„A költségvetésnek egészséges és tartós alapokon nyugvó egyensúlya a jelen jegyzőkönyv értelmében csak akkor tekinthető elértnek, ha [...] lehetséges lesz a kiadások sorába felvenni a kölcsönszolgálat [a hitel] terheit és a trianoni szerződésből folyó terheket. [...] A programnak ki kell zárnia [más] kölcsönök igénybevételét, [...] és a bankjegyinfláció mindennemű igénybevétele ki lesz zárva. [...] Magyarország hozzájárul ahhoz, hogy a Nemzetek Szövetségének Tanácsa főbiztost nevezzen ki. [...] A főbiztosnak hivatása, hogy felügyeljen a reformprogram teljes végrehajtására, és [...] biztosítsa [...], hogy a költségvetés egyensúlya [...] eléressék. [...] A magyar kormány a [...] kölcsön biztosítékául lekötöti a vámjödék, a cukoradó és a dohányjödék nyers bevételét, valamint a sójödék tiszta bevételét.” (A népszövetségi kölcsönről aláírt jegyzőkönyv, 1924)

a) Karikázza be a jegyzőkönyv idézett részlete alapján igazolható két helyes állítás sorszámát!

1. A pénzügyi stabilitás megteremtéséhez a nagyszabású földreform is hozzájárult.
2. A kormány ígéretet tett arra, hogy bizonyos jövedelmeket a hitel törlesztésére fordít.
3. A befolyt összeget a hadsereg fejlesztésére fordították.
4. A költségvetési kiadásoknál figyelembe kellett venni a hiteltörlesztést is.
5. A költségvetési egyensúlyt újabb hitelek felvétele is segíthette.

b) Az infláció megszüntetése után új pénznemet vezettek be a Horthy-korszakban. Nevezze meg ezt a pénznemet!

.....

c) Mit ír körül a forrás aláhúzott része? Nevezze meg szakkifejezéssel!

.....

4 pont	
--------	--

9. A feladat a holokauszt történetéhez kapcsolódik.

Döntse el, melyik forrásrészletekben leírtakra vonatkoznak a táblázatban szereplő állítások! Írja a forrásrészlet betűjelét a táblázat megfelelő mezőjébe! Egy mezőbe egy betűjelet írjon! Egy betűjelet többször is felhasználhat. (Elemenként 1 pont.)

A) „A Szovjetunió megtámadása után [1941-ben] Románia hozzákezdett saját végleges megoldási programjának végrehajtásához. A román hadsereg és csendőrség egységei, [...] súlyos tömeggyilkosságokban vettek részt. Antonescu marsall [a Romániát vezető diktátor] parancsára majdnem 150 000 zsidót deportáltak [...] Transznisztriába [a Szovjetuniótól meghódított és Romániához csatolt területre].”

B) „A horvátok már akkor »megoldották« a maguk zsidókérdésének jó részét [...], amikor függetlenségük elnyerése után [értsd: a Jugoszláviától való elszakadás után] nyomban felléptek a szerb és cigány [és zsidó] lakosság ellen. 1941 októberében, majd 1942 májusában is a horvátok azt kérelmezték a német Külügyminisztériumnál, hogy a németek deportálják a megmaradt zsidókat [és az meg is történt].”

C) „A szlovákok [...] teljesítették a zsidósággal kapcsolatos német kéréseket. Szlovákia zsidósága elsőként esett áldozatul a [németországi] wannsee-i konferencián elhatározott végleges megoldásnak. 1942 februárjának elején Szlovákia vállalta, hogy »20 000 fiatal, erős szlovák zsidót« ad át a németeknek. [...] A zsidó családok együttmaradása érdekében az átadott férfiak családtagjait is deportálásra javasolták.”

(Randolph L. Braham történész, 1997)

Állítás	Betűjel
a) A holokauszt már a német igények megfogalmazása előtt, önálló akció keretében megkezdődött.	
b) Az adott állam területéről jellemzően nem deportáltak zsidókat német megsemmisítő táborokba.	
c) Az adott állam területén jellemzően nem gyilkoltak meg tömegesen zsidókat.	

4 pont

10. A feladat a hidegháború korához kapcsolódik.

Döntse el, hogy a leírások melyik, a térképvázlaton sorszámmal jelölt országra igazak! Írja a megfelelő sorszámokat a táblázat mezőibe! Egy mezőbe egy sorszámot írjon! Négy sorszám kimarad. (Elemenként 1 pont.)

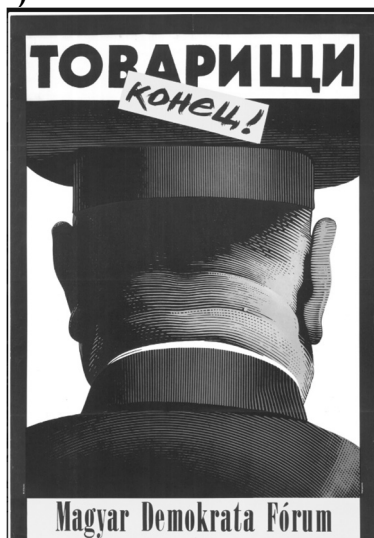
Leírások	Sorszám
a) Három megszállási övezet egyesítéséből létrehozott új ország.	
b) Vezetőjének Sztálinnal való konfliktusa miatt nem a szovjet tömb részét képező kommunista diktatúra.	
c) Fővárosában volt található a vasfüggöny leghíresebb szakasza.	
d) A világháború után ezt az országot a megszálló győztes hatalom által elesatolt keleti területeiért nyugaton, a legyőzött vesztes nagyhatalom területeiből kárpótolták.	

4 pont

11. A feladat a magyarországi rendszerváltoztatás eseményeivel kapcsolatos. (komplex tesztfeladat)

Oldja meg a feladatokat a források és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)

A)

*Korabeli választási plakát
(Az orosz nyelvű felirat fordítása: Elvtársak, vége!)*

B) „Mit kíván a magyar nemzet?”

Szabad, független, demokratikus Magyarországot.

1. Valódi népképviselést és többpártrendszert. Biztosítsák a választások szabadságát és tisztaságát.
2. [...] Érvényesüljenek az emberi jogok, legyen bírói függetlenség.
3. Szólás-, sajtó-, lelkiismereti és oktatási szabadságot. [...]
4. Jogot a sztrájkra. Ne korlátozzák az érdekvédelem, a követelés és a szolidaritás szabadságát.
5. Méltányos közteherviselést, a közkiadások társadalmi ellenőrzését. [...]
6. Ézszerű gazdálkodást, működő piacot, a tulajdonformák egyenjogúságát. [...]
9. Semleges, független Magyarországot. Vonják ki a szovjet csapatokat hazánk területéről. [...]
12. Igazságot '56-nak, tisztességet a forradalom mártírjainak. Nyilvánítsák nemzeti ünneppé október 23-át.” (A kommunista diktatúra ellenzékének követelése)

C) „A Magyar Köztársaságban minden hatalom a népé, amely [ezt] a [...] választott képviselői útján, valamint közvetlenül gyakorolja. [...]

A Magyar Köztársaságban a pártok az Alkotmány és az alkotmányos jogszabályok tiszteletben tartása mellett szabadon alakulhatnak és szabadon tevékenykedhetnek.”
(Részlet az Alkotmány módosított szövegéből)

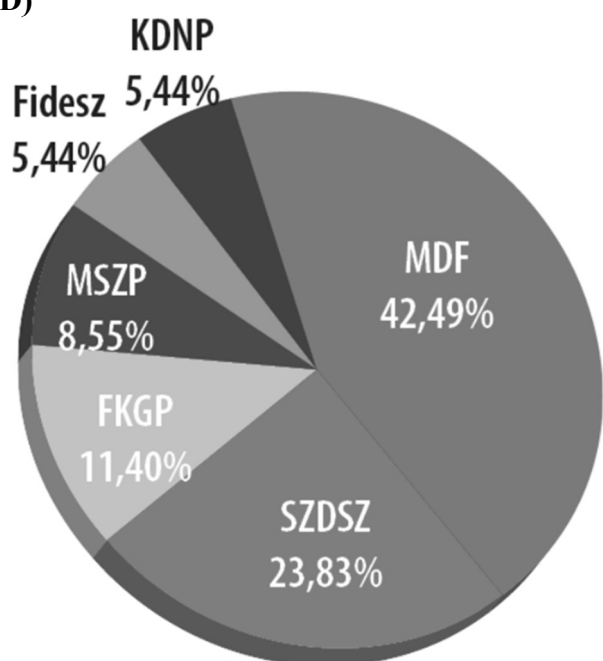
a) Tegye időrendbe a forrásokat keletkezésük alapján! Írja a táblázat megfelelő mezőibe a források betűjelét! A legkorábbival kezdje!

1.	2.	3.

Rendelje a B) betűjelű forrás megfelelő pontjait a táblázatban szereplő állításokhoz! Írja a táblázatba az állításhoz tartozó pont sorszámát! Egy mezőbe egy sorszámot írjon! Négy sorszám kimarad.

Állítás	Sorszám
b) Közvetlenül megfeleltethető az A) betűjelű plakát üzenetének.	
c) Megjelenik benne a hatalmi ágak megosztására irányuló követelés.	
d) Érvényesítése a tervgazdaság felszámolásához vezetett.	
e) Nagy Imre újratemetése megfelelt ennek a követelésnek.	

D)

A parlamenti mandátumok (képviselői helyek) százalékos megoszlása az első szabad választásokat követően

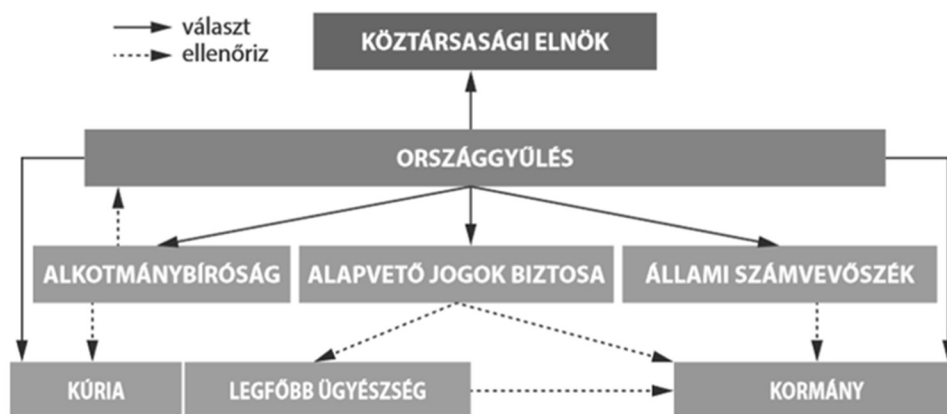
f) Milyen eredménnyel zárult az országgyűlési választás az A) betűjelű plakátot kiadó párt számára? Karikázza be az egyetlen helyes válasz sorszámát a D) betűjelű kördiagram és ismeretei segítségével!

1. A legtöbb képviselői helyet megszerezve egyedül kormányt tudott alakítani.
2. Más pártokkal szövetségre lépve alakított többpárti kormányt.
3. A legnagyobb ellenzéki párt lett, nélküle nem lehetett kétharmados törvényeket elfogadni.

6 pont

12. A feladat a mai magyar állam intézményrendszerével kapcsolatos.

Állapítsa meg a források és ismeretei segítségével, hogy a felsoroltak közül melyik tisztségviselő, testület vagy szervezet adta ki – feladatkörét ellátva – az idézett dokumentumokat! Rendelje a dokumentumok betűjeléhez a megfelelő tisztségviselő, testület vagy szervezet sorszámát! Írja a sorszámot a táblázat megfelelő mezőjébe! Egy mezőbe egy sorszámot írjon! Két sorszám kimarad. (Elemenként 1 pont.)

Magyarország államszervezete

„A helyi önkormányzat – a helyi képviselő-testület vagy a helyi népszavazás döntésével – önként vállalhatja minden olyan helyi közügy önálló megoldását, amelyet jogszabály nem utal más szerv kizárólagos hatáskörébe. Az önként vállalt helyi közügyekben az önkormányzat mindent megtehet, ami jogszabállyal nem ellentétes.” (2011. évi CLXXXIX. törvény)

Dokumentumok:

A) „[...] megállapítja, hogy az Országgyűlés 2020. december 15-i ülésnapján elfogadott, az egyes energetikai és hulladékgazdálkodási tárgyú törvények módosításáról szóló törvény [...] alaptörvény-ellenes.” (Határozat)

B) „[...] az Alaptörvény [...] alapján Haszonicsné dr. Ádám Máriát, Dr. Lomnici Zoltánt, Prof. Dr. Patyi Andrászt és Dr. Varga Rékát az Alkotmánybíróság tagjává 2023. szeptember 2-i hatállyal megválasztja.” (Határozat)

C) „[...] a közoktatásról szóló – többször módosított – 1993. évi LXXIX. törvény [...] [egyik pontjában] kapott felhatalmazás alapján a következőket rendeli el: [...] Az érettségi vizsga egyes vizsgatárgyaiból középszinten vagy emelt szinten tehető érettségi vizsga.” (Rendelet)

D) „[...] a jogellenes magatartások megelőzése, illetve ezen magatartások kiszűrése, a közbiztonság növelése, a közterületi rend biztosítása céljából a város közigazgatási területén közterületi térfigyelő rendszert működtet.” (Rendelet)

Tisztségviselők / testületek / szervezetek:

1. kormány
2. Alkotmánybíróság
3. helyi önkormányzat
4. köztársasági elnök
5. Magyar Nemzeti Bank
6. Országgyűlés

A dokumentum betűjele	Tisztségviselő / testület / szervezet sorszama
A)	
B)	
C)	
D)	

4 pont

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK**Olvassa el figyelmesen!**

A következő feladatok közül összesen **kettőt** kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,

egy, a **magyar történelemre** vonatkozó **hosszú** feladat.

A rövid egyetemes és a hosszú magyar feladat **más korszakra** – az egyik az 1849-ig tartó, a másik az 1849 utáni korszakra – vonatkozzon! *(A táblázatban a korszakokat kettős vonal választja el.)*

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Korszak	Sorszám	Feladat	A feladat típusa
Egyetemes történelem	1849-ig	13.	Liberalizmus	rövid
	1849 után	14.	Az első világháború	rövid
Magyar történelem	1849-ig	15.	Magyarország újranevesülése	hosszú
	1849 után	16.	A Rákosi-korszak gazdaságpolitikája	hosszú

A feladatok tanulmányozása után **karikázza be a választott feladatok sorszámát!**

A következő táblázatban feltüntettük a két választási lehetőséget.

Jelölje X-szel a választását a megfelelő sorban! Csak az egyik lehetőséget jelölje!

A választott feladatok sorszáma	Választásának jelölése X jellel
13. és 16.	
14. és 15.	

A feladatok közül **csak a választott kettőt dolgozza ki!** Válaszait az azonos típusú feladatokat követő pontozott vonalakra írja!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető!

A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

13. A feladat a 19. századi politikai eszmékhez kapcsolódik. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei alapján a liberalizmus fő jellemzőit! Röviden térjen ki a gazdasági liberalizmusra is!

„Az államközösségben egyesített, észjogilag teljes jogú tagokból álló nép szuverenitásának eszméjén alapuló irányzat [...] célja mind a közösséget illető politikai jogokból, mind az összesség által szavatolt általános polgári és emberi jogokból való egyenlő részesedés. Ennek eleget tesz, ha a jogot megadják minden polgárnak egyenlő mértékben, tehát amennyiben a kiváltságokkal szemben az azonos jog alapelvét juttatják uralomra.” (Rotteck–Welcker német politikusok és lexikonírók, 1830)

14. A feladat az első világháborúhoz kapcsolódik. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével az első világháborús hadviselés jellemzőit!

Első világháborús fénykép

A választott rövid, az egyetemes történelemre vonatkozó feladat sorszáma:

A feladat kidolgozása:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
Ismeretszerzés, források használata	F	3	
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1	3	
	E2	3	
Összpontszám / Vizsgapont		17	

15. A feladat Magyarország kora újkori történelméhez kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismereti segítségével Magyarország népesedési viszonyait és folyamatait a 18. század során! Röviden térjen ki az udvar ezzel kapcsolatos politikai céljaira is! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„De ez a békességet tűrő úr [báró Harruckern János György] tudott utat és módot találni, hogy Magyarországnak minden tartományiból [...] ide [alföldi birtokára] embereket hívott. A vallásnak szabad gyakorlása megengedtetvén az új lakóknak; mindenféle nemzet [...] barátságosan fel- s bevéttetett. [...] A paraszt [...] szánthatott és kaszálhatott, hol neki a legjobban tetszett; mert szántóföld, rét és mező elég volt.”
(Tessedik Sámuel: *A parasztember Magyarországon, 1786*)

„Ez a jövevény és idegen nép annyira elszaporodott, ugyannyira elárasztotta szinte egész Erdélyt, hogy úgy látszik, három bevett nemzete közül kettőt, ha nem is múlt felül, de már felér vele. [...] Számos falu látható, amelynek csak templomai és az őket körülvevő falak és tornyok árulják el, hogy valamikor magyarok és szászok birtokában voltak: mai lakosaik valamennyien idegen oláhok [románok].” (Az erdélyi magyar nemesség beadványa, 1744)

„Aratás után két héttel nincs német, kinek gabonája ki nem volna nyomtatva [csépelve]. Kitűnő szorgalommal űzi a német a szőlőművelést. Valóban álmélkodik az ember, ha azt a szőlőt, mit tegnap még szedetlen látott, ma már bekapálva szemléli. Ritka német, ki írni, még ritkább, ki olvasni nem tudna.” (Höbling Miksa orvos leírása, 1845)

16. A feladat a Rákosi-korszakhoz kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a Rákosi-korszak gazdaságpolitikáját!

Fénykép az 1940-es évek végéről (A fényképen olvasható felirat: „A Szovjetunióknak és nagy tanítóknak, Sztálin elvtársnak köszönhetjük, hogy a gyár most már a mi tulajdonunk!”)

Egyes termények éves termésátlagai 1931–1940 és 1946–1955 között (mázsa / hold)		
Időszak	1931–1940	1946–1955
Búza	7,9	7,6
Kukorica	10,8	10,3
Cukorrépa	117,1	92,2

Magyarország külkereskedelmi forgalmának megoszlása néhány partnerország vonatkozásában (1938–1957) (%)						
	Behozatal (összes: 100%)			Kivitel (összes: 100%)		
	1938	1949	1957	1938	1949	1957
Csehszlovákia	6,7	10,3	11,5	4,1	10,1	15,5
Egyesült Államok	5,3	1,6	0,4	2,4	0,7	0,2
Németország	NSZK	5,6	4,3	27,4	7,3	6,1
	NDK	0,8	10,3		1,9	10,2
Szovjetunió	0,1	21,4	34,7	0,1	24,9	21,7

A választott hosszú, a magyar történelemre vonatkozó feladat sorszáma:

A feladat kidolgozása:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok		Elérhető	Elért
		pont	
Feladatmegértés		2	
Tájékozódás térben és időben	T1	2	
	T2	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	K1	2	
	K2	2	
	K3	2	
Ismeretszerzés, források használata	F1	3	
	F2	3	
	F3	3	
Történelmi gondolkodás és történelmi ismeretek	E1	3	
	E2	3	
	E3	3	
	E4	3	
Összpontszám / Vizsgapont		33	

Név: osztály:.....

Név: osztály:.....

A feladatlapon szereplő források (kép, ábra, térkép, adatsor) forrásai:

1. Szent István Társulati Biblia (SZIT)
2. Történelem feladatgyűjtemény 9. Budapest, Oktatási Hivatal, 2021.
3. http://sermones.elte.hu/szovegkiadasok/magyarul/madasszgy/index.php?file=194_215_Rogierius
Száray Miklós: Történelem 9., Új forrásközpontú történelem, OFI Bp., 2013.
4. <https://jak.ppke.hu/uploads/articles/11800/file/SZMforr%C3%A1sanyag7-8.pdf> Kontler László fordítása
5. Mohács emlékezete. Bp. Helikon, 1979.
6. <https://abtk.hu/ismerettar/evfordulok/1426-fontosabbat-torvenyhozasuk-evlapjai-nem-ismernek-az-1848-as-aprilisi-torvenyek-szentesitese> Idézi: Fónagy Zoltán, 2020
7. <https://svb.hu/wp-content/uploads/2016/07/alkotmany.pdf>
Német házassági törvény, 1875. https://www.kattan.hu/tankonyv/tortenelem-10/lecke_06_021
1886. évi XXI. törvénycikk a törvényhatóságokról. <https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=88600021.TV&searchUrl=/ezer-ev-torvenyei%3Fpagenum%3D32>
8. https://multesjovo.hu/wp-content/uploads/aitfiles/9/7/97_03-16braham_1.pdf
9. <https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=92400004.TV&searchUrl=/ezer-ev-torvenyei%3Fpagenum%3D39>
11. <https://www.mutargy.com/festmeny-grafika/orosz-istvan-1951-rendszervalto-mdf-plakat-1989>
https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_12_nat2020/lecke_05_012
Borhegyi – Nánay: Történelem 12. Budapest, Oktatási Hivatal, 2023.
12. <https://jogkodex.hu/doc/1149401>
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700100.kor>
Állampolgári ismeretek 12. Budapest, Oktatási Hivatal, 2022.
13. Középszintű írásbeli érettségi 2010. október
14. <https://fortepan.hu/en/photos/?id=32604> Adományozó: Bindorfer Ferenc
15. <https://mek.oszk.hu/04800/04869/html/parasztok0005.html>
Források Erdély jogtörténetének a tanulmányozásához. Szerkesztette: Fazakas Zoltán József, Fegyveresi Zsolt, Veress Emőd. Kolozsvár, Forum Iuris Könyvkiadó, 2021.
- Katus László: A modern Magyarország születése Magyarország története 1711–1914. Pécs, PTE Újkortörténeti Tanszék
16. https://index.hu/belfold/leporolt_aktak/2021/07/02/a-standard-per-imperialistak-a-celkeresztben/
Magyar statisztikai zsebkönyv 1959. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1959.

		pontszám		
		maximális	elért	
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok	1. feladat	4		
	2. feladat	4		
	3. feladat	4		
	4. feladat	4		
	5. feladat	4		
	6. feladat	4		
	7. feladat	4		
	8. feladat	4		
	9. feladat	4		
	10. feladat	4		
	11. feladat	6		
	12. feladat	4		
	Összesen		50	
	I. Elért pontszám egész számra kerekítve			
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok	13. feladat	17		
	14. feladat	17		
	15. feladat	33		
	16. feladat	33		
	Összesen		50	
	II. Elért pontszám egész számra kerekítve			
I. + II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100		

_____ dátum

_____ javító tanár

	pontszáma egész számra kerekítve	
	elért	programba beírt
I. Egyszerű, rövid választ igénylő feladatok		
II. Szöveges (kifejtendő) feladatok		

_____ dátum

_____ dátum

_____ javító tanár

_____ jegyző